

Overweging

Heel eerlijk: een beetje bozig was ik na het lezen van de brief van Paulus aan de Korintiërs. 'De liefde is geduldig en vol goedheid. De liefde kent geen afgunst. Ze is niet grof en zelfzuchtig. De liefde verdraagt alles. De liefde zal nooit vergaan.'

Nou, echt niet. Wat een suikerzoetheid! Roze. En ik houd niet van roze. En ken je deze nog, van ooit: 'Rozen verwelken, schepen vergaan, maar onze vriendschap blijft altijd bestaan.' Met plaatjes van poesjes en bloemenmanden, met glitters en al. Geschreven door dat vriendinnetje dat je na de basisschool nooit meer sprak.

En dan eindigt de brief met de woorden: 'Ons resten geloof, hoop en liefde, alle drie, maar de grootste daarvan is liefde.'. Ons résten. Alsof de liefde 't laatste redmiddel is in een donkere, tot zwart verschoten wereld. Deze wending intrigeerde me.

Wat voor liefde is dat dan, een liefde die redt?

De oude Grieken onderscheidde drie vormen van liefde: eros, philea en agapè.

Eros is de zinnelijke liefde. Het is de liefde van de aantrekkingskracht. En de liefde die zoekt naar een wederhelft. Zoals Adam en Eva ooit zochten naar elkaar, zo zoeken wij ook naar de ander. Het is deze liefde die de wereld roze kleurt. Stralend roze.

Philea is de liefde die we kennen als vriendschap en genegenheid. Het is de liefde van er zijn voor elkaar, gewoon omdat je er voor elkaar wilt zijn. Om niet. Het is ook de liefde die beweegt om de ander te helpen. Het woord filantropisch is niet voor niets afkomstig van het woord philea. Philea als menslievende liefde.

En dan hebben we het Griekse woord agapè als derde vorm van liefde. Ook deze liefde beweegt tot menslievendheid maar dan tot het uiterste. Zelfopoffering en jezelf wegcijferen zijn elementen van deze vorm van liefde.

Wat voor liefde is dat dan, een liefde die rest? Paulus heeft een helder antwoord op deze vraag. Niet Eros redt ons: te vluchtig. Ook de filantropische liefde redt ons niet: uiteindelijk toch te weinig geëngageerd. In zijn brief aan de Korintiërs maakt hij hen duidelijk: het is de uiterste vorm van liefde die ons redt: de liefde verwoord als agapè. Agapè als liefde die bereid is jezelf, jouw eigen gedachten, belangen, wensen en ideeën naast je neer te leggen, op te offeren desnoods, om in contact te zijn met de ander.

Christelijke naastenliefde met Jezus als lichtend bron van inspiratie. Het was immers Jezus die bereid was om tot het uiterste te gaan voor de mensheid. Verlaten, verraden en ontkend, accepteert Jezus wat hem te wachten staat. Hij vlucht niet. Ontkent niet. Schuift niets op het bordje van een ander. Hij aanvaardt en vertrouwt. God weet het komt goed.

En dan is daar het verhaal uit Exodus: Mozes die de berg van Sinai afkomt met twee leistenen platen met daarop de Tien Geboden gegraveerd. Tien regels van God gegeven. Regels die je kunt beschouwen als een gebod: 'Gij zult niet ...'. En tegelijkertijd ... je kunt deze tien regels ook beschouwen als gave van liefde. Uit liefde voor de mens geeft de Ene ons leefregels mee die bijdragen aan een prettig leven en samen leven: structuur, respect voor de ander, besef van wat waardevol is in het leven. Met deze Tien Geboden wil de Ene ons helpen om in liefdevolle agapè samen te leven.

Dat de Ene onvermoeibaar, vasthoudend en vol vertrouwen is dat het óóit goed komt onderstreept ze door tweeduizend jaar later Jezus op de wereld te zetten. Een levende bron van inspiratie om in agapè met elkaar samen te leven. Het was Jezus die oog heeft voor de ander, die de ander tegemoet treedt zonder oordeel, die deelt van wat hij heeft, die tijd neemt voor de ander, die tegengeluid geeft, een spiegel voorhoudt, kortom die dat abstracte begrip van agapè heeft vertaald in woord en daad.

Vastentijd als tijd van minder. Ik wil ons uitnodigen om van deze vastentijd een tijd van méér te maken. Méér gebaren van liefde, van ons en God gegeven. Amen.

Natascha Leeuwenkuij,
17 maart 2019